

Sokolnictví v sedle

„Sokolnictví na koni je náročnou organizovanou kratochvílí, ve které se spojuje jezdecké umění v takřka tanečně-choreografickém pohybu jezdce a koně a dělá z lovce a lovcího aktéry jakéhosi „baletu smrti“ jehož korunou je obdivuhodný let dravců.“

(instrukce nejvyššímu lovcímu království Českého z anony-movy příručky)

s typickou výstrojí a gepardy. Gepardi byli ze sedla ovládáni vodítky a vypuštěni až ke konečnému doštvení zvěře. Znalost lovectví včetně sokolnictví patřila vždy k potvrzení vzdělanosti, byla výsadou panstva a prostému lidu prakticky nepřístupná.

Výběr koně

Koně sokolníků se speciálně šlechtili a cvičili, jejich výběru byla věnována obzvláštní pozornost. Mezi základní předpoklady sokolnického koně patřily klid i při vypjatých situacích během lovu, vynikající pracovní charakter a velmi dobrá přiježděnost. Dbalo se i na barvu, přednost měli koně „plíšňové“ barvy či koně skvmití. V období renesance se hovořilo přímo o sokolnickém koni, vzniknuvším z plemen se španělskou krví.

Lov s dravými ptáky probíhal často ve složitém terénu a mezi více jezdci, dravec byl často nucen prolétat kolem koní nebo přímo pod jejich břichy či krky. Jezdec-sokolník se musel soustředit především na ovládání dravce, o to důležitější byla samozřejmě schopnost ovládat koně pouze sedem a holeněmi.

Pohled do historie

Sokolnictví bylo známé již na přelomu 2. a 1. tisíciletí př. n. l. v Asii, do Evropy se pak sokolnictví rozšířilo díky styku s arabskými zeměmi. Většího rozmachu nabylo ve 12. a 13. století, byli jím tehdy uchvázeni snad všichni panovníci.

Velmi mezi nimi vynikal císař Fridrich II, jenž sokolnictví (samozřejmě koňmo) plně propadl, dokonce pro větší efekt používal na honech kromě dravců a psí smečky i arabských koní

Jaroslav Pelíšek je v Čechách jeden z mála, který se sokolnictví na koni věnuje.

Jak je to u nás?

Současné sokolnictví u nás spadá pod Českomoravskou mysliveckou jednotu a má význam hlavně v oblasti bezpečnosti letecké dopravy, ochrany přírody a zachování kulturního dědictví. Této činnosti na koni se však věnuje pouze několik nadšenců. Jedním z nich je i Jaroslav Pelíšek (jehož čtenáři Jezdeckví znají z mnohých ukázek sokolnictví v rámci městských slavností či výstav), který souhlasil, že nám odpoví na několik otázek.

Jak ses vlastně k sokolnictví dostal?

V roce 2002 jsem začal vystupovat v sokolnických ukázkách se skupinou sokolníků z Obory ve Žlebech. Se zvyšujícím se počtem vystoupení jsem byl nucen postupně si pořídit dravce vlastní, poradcem v sokolnictví na koni mi byl Jan Marek, jehož považuji za špičku v tomto oboru u nás. V současné době vlastním orla stepního, dvě káňata Harrisova, al-tajského raroha a loveckého sokola.

Kolik je v současnosti v ČR sokolníků kteří využívají koně k práci s dravci?

Pokud vím, jsme tři. Dva v Čechách, jeden na Moravě.

Jak dlouho trvá, než si dravec zvykne na spolupráci s koněm?

Vždy záleží na povaze koně. Některý kůň přijme dravce hned na poprvé, některý nikdy. Často však bývá větší problém na straně dravce. Obecně bych však řekl, že minimálně měsíc je nutný k tomu, aby práce byla ze všech tří, resp. čtyř (člověk, kůň, dravec a při skutečném lovu ještě pes) stran dokonalá.

Nabízí se tedy otázka, jak probíhá výcvik sokolnického koně?

Kůň musí pochopit, že dravec (v přírodě predátor) není nebezpečný. Začínáme tím, že kůň i dravec dostávají potravu ve vzájemné blízkosti. Kontakt se zmenšuje až do fáze, kdy kůň má zabořenou hlavu ve žlabu s kmením a na